

Djetinjstvo u kriznim vremenima

Ferruccio Cremaschi

U teškim prilikama, kad djeca i obitelji trebaju dodatnu pomoć, vlade mnogih europskih država smanjuju proračun namijenjen ustanovama društvene skrbi. Ferruccio Cremaschi pita se - zašto.

U veljači 2011. povjerenica EU za obrazovanje, kulturu, višejezičnost i omladinu Androulla Vassiliou objavila je sljedeće: 'Ulaganje u rani odgoj i obrazovanje je najbolje što možemo učiniti za buduće generacije. Kvalitetan predškolski odgoj mnogo je učinkovitiji od svih kasnijih pokušaja i intervencija u daljnjem školovanju. Da bismo prekinuli opaki krug siromaštva i društvene nepravde, treba prestati sa štednjom u zdravstvu i bolničkom liječenju, odgoju i obrazovanju, te financiranju javnih potreba.'

Sve te poruke umiruju, no stvarnost je drukčija. Temelji za razvoj položeni su prije 4 godine i to putem unapređenja usluga i politike odgoja i obrazovanja.

Danas se situacija promijenila: neizmjereno se povećalo siromaštvo, a investicije drastično smanjile. S druge strane, često nailazimo na statističke podatke koji prikazuju trend poboljšanja prilika. No, ti su podaci zastarjeli, iz drukčijeg vremena i svijeta koji više ne postoji.

Financijska kriza koja je potresla Zapad

značajno je utjecala na živote europske djece. Broj državljana EU koji žive ispod crte siromaštva u neprestanom je porastu: u Rumunjskoj je u godinu dana za 3% porastao broj djece koja žive u siromaštvu. Nezaposlenost je skočila s 4% na 14% u Luksemburgu, a u Španjolskoj preko 20%. U mnogim zemljama su plaće i poslovi u značajnom

padu. Obiteljima je sve teže djeci omogućiti sve što im je dnevno potrebno, pa raste broj zahtjeva za socijalnu pomoć. U Švedskoj rastu troškovi socijalnih službi; u Škotskoj se za 10% povećalo korištenje službi za zaštitu djece, a u Rumunjskoj svakodnevno raste broj zahtjeva za smještaj u dječje domove. Negativan

se utjecaj širi po cijeloj Europi i ne pokazuje znakove popuštanja.

Većina je vlada na krizu odgovorila rezanjem proračuna u svim područjima, bez postavljanja kriterija ili prioriteta. Nitko nije pošteđen: Litva je smanjila obiteljske dodatke, Danska dječji dodatak za 5%, Španjolska ukinula postojeće naknade po djetetu od 2.747 €, a Njemačka želi rezati socijalne izdatke za 37%.

Nezaposlenost i siromaštvo izravno utječu na djecu, povećavajući osjećaj patnje i nepripadanja, kojih ne bi trebalo biti. Ekonomska politika EU ima posebno loše učinke na dječje službe, izravno im ukidajući financiranje. Talijanska vlada smanjila je proračun za jaslice i vrtiće s 2 milijuna na 450.000 €. U isto vrijeme, talijanski gradovi prisiljeni su uvesti financijska ograničenja, uključujući smanjenje financiranja i ograničavanje plaća. To je i dodatni pritisak na gradove koji teško financiraju javne službe. Posebno su loši učinci na dječje službe, koje se trude zadržati standarde postavljene Lisabonskim ugovorom.

U nekim slučajevima, obitelji više nisu u stanju plaćati vrtić za dijete. Cijene smještaja djece prilagođene su primanjima po domaćinstvu (na primjer, kad jedan roditelj ostane bez posla), no svejedno su neodgovarajuće; prije su roditelji na smještaju mogli uštedjeti. Tu su i negativni psihološki učinci: nezaposlena majka osjeća grižnju savjesti ako ostavlja dijete u vrtiću dok je ona sama kod kuće. No, ako i dijete ostane s njom kod kuće, majčine su šanse za ponovno zaposlenje bitno smanjene.

Još je jedan problem proizašao iz povećane privatizacije svih sektora. Živimo u svijetu podugovaranja - javne službe i servisi predaju se privatnom sektoru kroz tzv. *outsourcing*. Pomažemo da se primijeni model koji sustavno primjenjuje Međunarodni monetarni fond. Za državu je jeftinije da neke službe rade kroz pružanje usluga privatnog, umjesto javnog sektora. Tada ne mora poboljšavati funkcioniranje javnog

servisa; nije neophodna kvalitativna procjena rezultata ovih službi; kriteriji se mogu snižavati, a stručne kvalifikacije ne moraju se priznavati niti plaćati, jer se s tim službama sklapaju ugovori na određeno vrijeme.

Kriza nas prisiljava da ponovno razmislimo o našem izboru i prioritetima, pronademo nova rješenja i planiramo drukčiju budućnost. Nažalost, odluke koje donosi EU ne ostavljaju prostora za nadu: još jednom su na dobitku samo EU banke i financijska tržišta.

trenutku, a pogotovo za sutrašnjicu. Što se treba promijeniti? Kako ćemo napredovati i vratiti djecu u središte našeg interesa?

Moramo promijeniti kriterije za ponašanje u krizi. Kako kaže sociolog Gosta Esping-Andersen, 'Ohrabrimo interveniranje i pomoć društva izravno prema djeci, jer to koristi državi i društvu kao podloga za sveukupnu, pa i ekonomsku konkurentnost u budućnosti. Usvajanjem ovakvog pristupa, djeca više nisu samo djeca, već i naši budući sugrađani i zaposlenici.'

Na nama je da dobro promislimo i odlučimo kakav će utjecaj kriza imati na mjere u borbi sa siromaštvom. Naš svijet se kreće daleko brže nego smo mogli zamisliti i mi se tome moramo prilagoditi. Trebamo istaknuti kontrast između neposredne koristi rezanja državnog proračuna i dugoročnih negativnih učinaka na našu djecu zbog rezanja sredstava: povećanu spiralu siromaštva prema dolje i osjećaj nelagode koji dolazi s time.

Smanjimo li drastično potrošnju i investicije, negativni učinci vidjet će se u beznađu i negativnim ponašanjima. Nakon toga će biti teško ponovno izgraditi nešto što je već bilo pokidano. Stoga je ključno da zakonodavci, te kreatori odgoja i obrazovanja u školama i vrtićima, unatoč smanjenim financijama razmisle o održivosti i razvoju kvalitetnih usluga u sadašnjem

Izvori

ChildONEurope, *The impact of the economic crisis on children: lessons from the past experiences and future policies*, 2011 (www.childoneurope.org/issues/publications/COE%204_Impact.pdf).

Esping-Andersen G., *Why we need a new Welfare state*, Oxford University Press, Oxford, 2002.

Women Budget Group UK, *The impact of women of the coalition spending review 2010*, studeni 2010 (www.wbg.org.uk/RRB_Reports_4_1653541019.pdf).

Eurochild Report, *How the economic and financial crisis is affecting children & young people in Europe*, siječanj 2011 (www.eurochild.org).

Ridge T., "The importance of a child-centred social investment strategy in Europe", in ChildONEurope, 2011, pp. 15-18.

Richardson D., "Child poverty and family policies in a time of economic crisis", in ChildONEurope, 2011, pp. 19-28.

Ferruccio Cremaschi je glavni urednik časopisa *Bambini* i talijanski član uredništva časopisa *Djeca u Europi*, Italija.
fcjunior@edizionijunior.it